

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.21.305/2015/4.szám

A tanács tagjai: . Havasi Péter a tanács elnöke

. Udvary Katalin előadó bíró

. Almásy Mária bíró

A felperesek: I. rendű

II. rendű

IV. rendű

V. rendű

A felperesek képviselője:

Szűcs Péter Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd)

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

. Kiss Miklós Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Kiss Miklós ügyvéd)

Más perbeli személyek neve és perbeli állása:

beavatkozó

képviselő: Dr. Rácz Mária ügyvéd

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Ítéltábla Pf.I.20.842/2014/6.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Törvényszék 5.P.20.808/2013/32.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 nap alatt fizessenek meg az alperesnek 100.000 (százezer) forint, valamint a beavatkozónak 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg a 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. és a II. rendű felperesek házastársak. 2004. augusztus 12.

napján született X kromoszómához kötött recesszív öröklődésű hydrocephalus-szal a Cs. utónevű gyermek (korábban III. rendű felperes), aki 2007. november 11. napján meghalt. A II. rendű felperesnek öt terhessége volt, az elsőből született 1995-ben a IV. rendű felperes. A második magzat 1998 májusában tízhetes terhességi korban elhalt, a harmadik terhességből a 34. terhességi héten született az A. utónevű gyermek ismeretlen eredetű hydrocephalus-szal, aki ötnapos korában halt meg, a negyedik terhességből született az V. rendű felperes. A II. rendű felperes ötödik terhességét 2004. február 4. napján az M. Városi Kórházban állapították meg és a szükséges labor- és ultrahangvizsgálat elvégzése érdekében a II. rendű felperest az alperes genetikai tanácsadója utalták. Az alperes alkalmazottja a 9. terhességi hét negyedik napján elvégzett ultrahangvizsgálat alapján a terhességi kornak megfelelően fejlett graviditást írt le. A 13. terhességi héten elvégzett ultrahangvizsgálat szerint magzati rendellenesség nem volt látható. A 16. terhességi héten elvégzett biokémiai vizsgálat szerint a Down- és az Edwards-kór, továbbá a velőcső záródási rendellenesség kockázatát tekintve a lelet negatív. A 18. terhességi héten elvégzett ultrahangvizsgálatról készült lelet magzati rendellenességet ugyancsak nem állapított meg. A terhesség 20. hetében a dr. M.G. szülész-nőgyógyász által az M. Kórházban elvégzett ultrahangvizsgálat szerint a magzat koponyája és agykamrai normálisak voltak. A 23. terhességi héten az alperes alkalmazottja által elvégzett ultrahangvizsgálatról készült lelet ugyancsak azt rögzítette, hogy magzati rendellenesség nem látható. Véleményként a hydrocephalia először a 29. terhességi héten elvégzett ultrahangvizsgálatról készült leletben szerepelt. Az ezt követően elvégzett több ultrahangvizsgálat ugyancsak a hydrocephalia véleményt rögzítette. A III. rendű felperes császármetszéssel, 3000 gramm súllyal született és az elvégzett koponya ultrahang- és koponya CT vizsgálat extrém fokú, rapid progressziójú hydrocephalus-t igazolt. A rendellenesség miatt tehermentesítő shunt-öt helyeztek be, haláláig a gyermek ágyhoz kötött, fekvőbetegként élt, ülni, mozogni, beszélni, járni képtelen volt.

A kereseti kérelem, az alperes és a beavatkozó védekezése

- [2] A felperesek a módosított keresetükben az alperes kötelezését kérték összesen: 37.869.599 forint kártérítés és kamatai megfizetésére. Kereseti kérelmüket arra alapították, hogy az alperes megsértette az I. és a II. rendű felperesek egészségügyi önrendelkezési jogát azzal, hogy a III. rendű felperes megbetegedését a terhesség 24. hete előtt nem ismerte fel és ezért a II. rendű felperes nem élhetett a terhességmegszakítás jogával. A IV. és az V. rendű felperesek arra hivatkoztak, hogy a teljes, egészséges családban éléshez fűződő személyiségi joguk sérült. A felperesek szerint az alperes jogellenes és felróható magatartása

abban állapítható meg, hogy a 18. és a 23. terhességi héten „A” jártassággal rendelkező szonográfus, vagyis nem megfelelő képesítésű személy végezte a II. rendű felperes ultrahangvizsgálatát, továbbá az ultrahangleleteken nem tüntették fel, hogy mit vizsgáltak, illetőleg mit találtak rendben lévőnek, mit rendellenesnek és nem szerezték be az ugyanilyen betegségben elhunyt gyermek kórdokumentációját.

- [3] Az alperes és a beavatkozó a kereset elutasítását kérték, annak jogalapját és összecszerűségét is vitatták.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróságnak a felperesek keresetének túlnyomórészt helyt adó, kijavított és kiegészített ítéletét a másodfokú bíróság a végzésével hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [5] Az újabb eljárásban hozott ítéletében az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Indokolása szerint a perbeli esetben nem ultrahang szűrővizsgálat, hanem diagnosztikus ultrahangvizsgálatra került sor, figyelemmel a kórelőzményben szereplő terhelő szülészeti anamnézisre. Az elsőfokú bíróság az ultrahang-diagnosztikai tankönyv, a protokoll könyv és a MSZNUT VII. Kongresszusán elfogadott állásfoglalások egybevetése alapján azt állapította meg, hogy valamennyi ultrahangvizsgálatot a szülészeti-nőgyógyászat ultrahang-diagnosztikai szakasszisztensi képesítéssel rendelkező személy, azaz megfelelő képesítéssel rendelkező alkalmazott végezte, a szakmai szabályoknak megfelelően, a szűrő és diagnosztikai vizsgálatok pedig nem kivitelezési módjukban, hanem számszerűségükben különböznek. A BPD mérésnél az agyszerkezetet, az agyi képletet minden alkalommal áttekintették, eltérést nem észleltek és az érvényben lévő protokoll szerint külön, annak részletes leírását nem kellett szerepeltetniük. A kirendelt igazságügyi orvosszakértő írásban és szóban is többször hangsúlyozta, hogy a perbeli esetben az hydrocephalus későn, csak a harmadik trimeszterben megjelenő formája alakult ki, amelyet a terhesség korábbi időszakában nem lehet felismerni. A rendellenességet az 23. heti ultrahangvizsgálat során az alperesi szakasszisztens ezért nem ismerhette fel, e vonatkozásban az alperest mulasztás nem terheli. Az előző hydrocephalus-ban szenvedett gyermek orvosi iratainak pedig nem volt jelentősége a betegség felismerésében.
- [6] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét lényegében helyes indokai alapján helybenhagyta. Az ultrahangvizsgálatot elvégző személy szakképesítése tekintetében hivatkozott a korábban hatályban volt 2/1998. (II.6.) NM rendeletre, amelyet a protokoll könyv és az

MSZNUT állásfoglalás átvett, és amelynek figyelembevételével megállapítható volt, hogy az alperesi alkalmazott a szülészeti-nőgyógyászati ultrahangvizsgálat elvégzésére, dokumentálására és archiválására jogosult volt. Miután a felperesek a fellebbezésükben kifogásolták, hogy a 23. héten végzett ultrahangvizsgálat lelete az oldalkamrák tágassága vonatkozásában mért adatot nem tartalmazta, utalt a másodfokú bíróság arra, hogy a Pp. 3. §-ának (5) bekezdése szerint a szabad bizonyítási rendszer alapján a bíróság jogosult az ultrahang leletezést végző tanúk vallomását is figyelembe venni. A tanúvallomások azt igazolták, hogy az agykamra tágasságára vonatkozó vizsgálatokat az alperes elvégezte és károsodás nem volt észlelhető. Ezt támasztják alá az orvosszakértői nyilatkozatok is, azzal együtt, hogy az elváltozást az utolsó trimeszter előtt felismerni nem lehetett.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelmek

- [7] A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben elsődlegesen a kereseti kérelmüknek helyt adó, másodlagosan az alperes teljes kártérítési felelősségét a néhai kiskorú P.Cs. megszületéséből és egészségkárosodásából eredő károk vonatkozásában megállapító közbenső ítélet, harmadsorban pedig az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasító döntés meghozatalát kérték. Jogi álláspontjuk szerint az első- és a másodfokú bíróság ítélete sérti a Pp. 182. §-ának (2) bekezdését, 206. §-a (1)-(3) bekezdéseit, 177. §-ának (1) bekezdését, 3. §-ának (6) bekezdését, valamint az egészségügyi törvény 130. §-ának (1) és (2) bekezdését, illetőleg a másodfokú ítélet sérti a Pp. 221. §-ának (1) bekezdését is. A felperesek szerint valótlan és a szakirodalmi tételekkel ellentétes a szakértőnek az a megállapítása, hogy a 23. héten mért BPD érték a hydrocephalus-t kizárja. E körben kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság nem biztosított megfelelő határidőt a szakértői meghallgatást követően az észrevételek megtételére. Az általuk csatolt szakirodalom szerint a BPD érték 90 percentilis felett, illetve 10 percentilis alatt kóros, a BPD értéket pedig a külső, belső fali csontok között mért érték alapján kell meghatározni, ennek alapján a 18. héten mért BPD érték kóros volt. A megfelelő elemzést a szakértő elmulasztotta és ezért jutott téves következtetésre. Mindezek alapján megállapítható lehetett volna, hogy a 18. terhességi héten a hydrocephalus fennállt vagy legalábbis annak alapos gyanúja volt. Az elsőfokú bíróságnak az az álláspontja, amely szerint az alperes szonográfusai jogszerűen végezheték el a perbeli esetben az ultrahangvizsgálatokat, a szakkönyvvel, a törvénnyel és MSZNUT ajánlással ellentétes szakértői bizonyítási anyagon alapul, erre a felperesek már a fellebbezésükben is hivatkoztak, azonban a másodfokú bíróság mindezt nem értékelte, indokolási kötelezettségének kellően nem tett eleget. A felperesek a fellebbezés indokolásában kifejtetteket fenntartották. A Legfelsőbb

Bíróság 2005.1306. számú elvi bírósági határozatára hivatkozással a felperesek kiemelték, hogy ha a dokumentáció hiányos, ellentmondásos, akkor az ebből eredő hiányosságok az alperes terhére esnek. Ha a dokumentációból nem derül ki, hogy milyen anatómiai képletek kerültek vizsgálatra, akkor annak eredménye utólag nem állapítható meg. Kógens anyagi jogi előírás, adott esetben az egészségügyi törvény, a polgári perjog általános alapelveként érvényesülő szabad bizonyítás elvével szemben az egyéb úton történő bizonyítást kizárja. Ebből következően tanúvallomással nem pótolható az orvosi dokumentáció hiányossága.

- [8] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult, a felülvizsgálati kérelmet alaptalannak tartotta. Álláspontja szerint a bíróság a hydrocephalus kizártságának megállapíthatósága, valamint a szonográfus vizsgálatvégzési jogosultsága körében a szükséges bizonyítást lefolytatta és döntését az aggálytalan orvosszakértői véleményre alapította, kellően megindokolva a felpereseknek a fellebbezésükben kifejtett alaptalan kifogásait is. A bíróság a leletezés módja tekintetében is szakértői véleményt szerzett be és a tanúvallomásokon kívül figyelembe vette dr. P.Z. magyarázatát is. Mindezekre tekintettel a jogerős döntés megalapozott és a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott okok miatt nem jogszabálysértő.
- [9] A beavatkozó az alperessel egyező indokok alapján kérte a jogerős ítélet hatályban tartását.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [10] A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.
- [11] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [12] A jogvita elbírálása érdekében szükséges bizonyítást az elsőfokú bíróság lefolytatta és helytállóan indult ki abból, hogy a II. rendű felperes ötödik terhessége alatt az alperestől elvárható szülészeti-nőgyógyászati tevékenység meghatározása érdekében a szülészeti-nőgyógyászati ultrahang-diagnosztikai tankönyvet, a szülészeti-nőgyógyászati protokoll előírásait, az MSZNUT szakmai állásfoglalásait kell egybevetnie. A II. rendű felperes korábbi terhességeinek ismeretében a 9. héttől az alperesnél elvégzett ultrahangvizsgálatokról megállapítható, hogy azok diagnosztikus ultrahangvizsgálatok. A bíróságnak állást kellett foglalnia egyrészt abban a kérdésben, hogy a vizsgálatokat megfelelő szakképzettségű személyek végezték-e, másrészt pedig abban, hogy a BPD mérés és azok eredményeinek értékelése megfelelő volt-e. A

Kúria egyetért az elsőfokú ítélet indokolásában kifejtett részletes okfejtéssel, amely szerint az adott helyzetű alperesnél, mint perinatális diagnosztikai központban, ultrahang-diagnosztikát a szakasszisztens is végezhetett. Ezek a szakasszisztensek szakmai, orvosi felügyelet mellett dolgoznak és - miként ezt dr. P.Z. a 2009. július 15-i levelében kifejtette - az egyetemi klinikákon a szonográfusok jóval felkészültebbek mint a kórházakban, mert nap mint nap részesei a kóros esetekben végzett megerősítő vizsgálatoknak. Ezt támasztották alá az orvos tanúk vallomásai és az igazságügyi orvosszakértői vélemény is, ebből következően a 23. terhességi héten is megfelelő jártasságú és képesítésű személy végezte az ultrahangvizsgálatot. A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben kifogásolták, hogy az ezzel kapcsolatban a fellebbezésükben kifejtettekre a másodfokú bíróság nem reagált, ennek oka azonban az, hogy a helyes indokokra utalással az elsőfokú bíróság által kifejtettekkel értett egyet.

[13] A BPD mérésre és a vizsgálatok értékelésére vonatkozó szakmai szabályokkal, a felperesek által hivatkozott szakirodalomra is kiterjedően az igazságügyi orvosszakértő teljes körűen foglalkozott és véleményét a bíróság alappal fogadta el. A 20. héten a „B” képesítéssel rendelkező szülész-nőgyógyász által végzett ultrahangvizsgálat szerint a koponya és agykamrai normálisak voltak, hasonló eredményű volt a 23. heti ultrahangvizsgálat is. Figyelembe véve azt az orvosszakértői véleményt, miszerint a hydrocephalus könnyen felismerhető elváltozás, a 20. és a 23. heti ultrahangvizsgálat eredményére is tekintettel alappal jelenthető ki, hogy az elváltozás e vizsgálatok idején nem volt felismerhető. A hydrocephalus általában a III. trimeszterben ismerhető fel, de nem kizárt a felismerés a II. trimeszterben sem, azonban önmagában ebből az orvos-szakmai tényből nem következik, hogy az adott esetben is felismerhető volt a II. trimeszterben. Ebben a kérdésben a bíróságnak az összes rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelése alapján kellett állást foglalnia. A szakirodalom és az orvosszakértői vélemény alapján megállapítható volt, hogy a kompenzáló mechanizmusok sokáig működhetnek, míg az elzáródás teljessé válása után nagyon gyorsan alakul ki az agykamra olyan elváltozása, amely a betegséget felismerhetővé teszi. Az adott esetben az agyi oldalkamrák olyan jelentős kitágulásáról van szó, amely az ultrahangvizsgálat során azonnal felismerhető, ezért a 18. hét utáni ultrahangvizsgálatok eredményéből következően a felülvizsgálati kérelemben a 18. heti percentilis értékekkel kapcsolatban kifejtettektől függetlenül, megalapozottan állapította meg a bíróság a jogerős ítélet indokolásában, hogy a kereset szempontjából jelentős 24. hétig a betegség nem volt felismerhető.

[14] A leletezéssel kapcsolatban a Kúria egyetért a felülvizsgálattal abban, hogy az orvosi dokumentációt nem lehet pótolni a Pp.-ben szabályozott szabad bizonyítási rendszer segítségével és mindig az

adott tényállástól függ, hogy mire folytatható kiegészítő bizonyítás. Ebben a perben azonban nem a dokumentáció pótlásáról vagy kiegészítéséről van szó, hanem a tanúvallomások által érthetővé tett, megerősített írásbeliségről. A lelet zárómondata kapcsán a bíróságnak fel kellett tárnia, hogy az mit tartalmaz, illetőleg, hogy az elfogadhatóan bizonyítja-e a szükséges vizsgálatok elvégzését. E körben az igazságügyi orvosszakértői vélemény utalt arra, hogy az MSZNUT szakmai állásfoglalása szerint a zárómondat többek között azt is jelenti, hogy a vizsgálandó képletek részletes áttekintése megtörtént.

Záró rész

- [15] A kifejtettekre tekintettel a felülvizsgálati kérelemben a hydrocephalus kizártsága, a szonográfus vizsgálat végzési jogosultsága és a leletezés körében kifejtettek alapján hivatkozott jogszabályok megsértése nem volt megállapítható, ezért a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- [16] A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése alapján alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felpereseket az alperes és a beavatkozó felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére, míg a felülvizsgálati illeték viseléséről szóló rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdésén és a 14. §-án alapul.

Budapest, 2016. május 4.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Udvary Katalin s.k.
előadó bíró, Dr. Almásy Mária s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző
HM